

Gengångare.

Här var i Brönnestad prästgård en dräng, som hette Tued. Han fick för sig, att en ande gick på honom om nätterna. Han talade med prästen om det, och av honom fick han en rentvättad, manglad handduk, som han skulle lägga över huvudet för att kunna tala med anden. Och anden kom till honom och sade, att hon varit död i 300 år. Den var liksom en fruntimmersande, och hon talade om, att hon fött ett barn men dödat och grävt ner det i ett stenröse i Tormestorpa skog. Det hade inte kommit i jorden, och därför fick hon irra omkring så här. Hon ville ha Tued till att gå dit nästa natt; han skulle ta ett tallrik med sig, och hon skulle vara honom där till mötes. Tued talte med prästen, och han sade, att han fick göra det, om han hade lovat det. Så, Tued gick till Tormestorpa skog, och när han kom dit, var anden där, vitklädd och liksom i fruntimmerskläder. Han såg, hur hon grävde bland stenarna och tog upp en del jord och sten, och det lade hon på tallriken. Hon sade till honom: Vid Brönnestads kyrkogårdsport för där var port på den tiden) är jag till rätta och tar tallriken. Så räcker jag dig näven och tackar dig, men du får inte ta mig i näven, för då tar jag dig med i graven, utan ska säga: Tackar

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

Andevärlden.

Sagesmannen trodde på en andevärld: det finns i människan liksom två andar, en ond och en god. Den onde säger -"da ved han å se säl, når han vatt arger"-: Bara gå på', men den gode säger: Lugna dig, lugna dig! "Ja, har säl vatt ude for en ande. Ja va i bekömmer en gång, hont ja skulle göra, o så frågte ja anden och fick beske. Men va dä va, får ja inte tala om".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

själv. - Tued tog tallriken och gick till kyrkan. Men som den lille Tued gick med tallriken på vägen, var det liksom en likskara var efter honom, han hörde fotstegen och hur stängerna gnisslade. Det gick som hon sagt. När Tued kom fram till kyrkan, var anden där och tog emot tallriken. Hon räckte fram näven, men han tacka nej för att ta henne i näven. Så talade anden om, att hon gått vart 100:de år, han var den tredje, och han hade frälst henne. - Tued gick och lade sig, men sedan var det som han blivit litet besynnerlig och dyster i humöret.

Kloka.

Mölle-Jinsen hade många "pajenter", och han visste precis, i vilken ordning de kommit till honom. Sökte någon smita före sin tur, sade han: Nå, du får vänta till din tur. Liksom en doktor tog han emot en i sänder, och han tog 50 öre för var "pajent". Var och en skulle ha ett tecken med sig, något som haft beröring med det som kommit bort och han skulle ta reda på eller den han skulle bota; vid människor i regel lintyget, som de legat i natten förut. De sade, att han "hypnaserar" och fick tag i anden, och så fick den redogöra för, hur det stod till. Det var visst hans fru, som sa' det. - Fallandesjuka, slag och lyten botade han mycket, men vid "naturliga sjukdomar" bad han dem, som sökte, hänvända sig till en riktig doktor. Svartkonstbok hade han; den gick sedermera i arv till sonen Johannes och sedan till änkan. Var den sedan blev av, vet ingen. Gubben dog för en 40 år sedan, sonen för 30 år sedan. - Mölle-Jinsen brukade vid midsommartiden plocka örterna själv, och han var nog en som kunde mycket. Men prästen Nyman i Skepparslöv var minst lika god som han. Per Nyman hade någon slags signierier för sig och pratade något men så tyst, att ingen kunde förstå det.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

Det var en gång difteri i Norra Mellby skolor, och man hämtade dit doktor Hagberg från Hässleholm. Skolläraren skulle följa med doktorn till varje ställe, där det fanns några glyttar, som gick i skolan. När de så körde förbi Mölle-Jinsens stuga, sade läraren: Här bor också en doktor, men det är en "unnervarksdoktor". Det är väl, att han finns till; han kan göra de underverk, jag kan inte, svarade doktorn.

En annan klok gubbe var Kotta-Jinsen i Sandåkra skog. Han drog omkring till sina "pajenter", medan kvinnan och sonen skötte stället. Han hade också signerier för sig, men Mölle-Jinsen var långt före honom.

När en klok gubbe var död, hände det, att han fick svartkonstboken med sig i graven. Man läde den under huvudet i kistan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

3003

Jag var en gång med Mölle-Jinsen vid klockstapeln i Norra Mellby. När han talade, hördes han mycket religiös, och han var nog en gudfruktig man. Så sa' han: Nu får du följa med mig hem och ha litet roligt. Ja, jag gick med honom hem, och han bjöd på en sup, två supar, ja, kanske tre. Rätt som det var kom där ett fint ekipage körandes in på gården. Jag får väl hjälpa dem att sela av, tyckte jag. Ah nej, sa' Mölle-Jinsen, la dom reda se säl. Och det fick de. Så kom herrskapet in, och de hade med sig en glytt med en röd näsa, stor som en knytnäve, så att den hängde ner på underläppen. De sökte hjälp för det. Mölle-Jinsen gick in i sin kammare och blev borta en halvtimme. Se'n kom han ut till dem igen och sa', att kvinnan, när hon var med barn, hade sett vådeld och varit i strid med eget kön. Kvinnan blev alldeles från sig och dånade av men fick litet vatten och talade se'n om, att ~~hon~~ en gång, då grebban (pigan) kölntat för skarpt, hade det blos-sat till, så att lågorna slog upp, och då hade hon gett henne en sinkadus. - Ja, ja kunde si dä, sa' Mölle-Jinsen. Och han hjälpte dem, så att glytten blev bra, men på vad sätt, vet jag inte, och jag tordes inte fråga honom. Skriv endast på denna sida!

Det var en som hette Per Svensson. Han hade blivit av med ett par järnkilar och gick till Mölle-Jinsen, för att han skulle ta reda på dem. Mölle-Jinsen sa: I morron tilia kan du komma te me. Och när han kom till honom, sa han: Du kan pela opp brännet, du lässte å härondan; där ligger dina kilar. - Per Svensson hade lagt sina järnkilar på backen, och sedan hade han vält ett lass bränne över dem och visste inte var de var.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

Stångry-Bengten (Bengt Erlandsson i Stångryd) hade blivit av med sitt ök en natt på efterhösten. Han gick till Mölle-Jinsen och tog grimman med sig, för man skulle ha något tecken med sig. Mölle-Jinsen tog grimman och sa', att han dagen efter kunde komma till honom. Han kom, men gubben sa': Den här grimman visar bara ett brännelass, och Stångry-Bengten mindes då, att han en gång använt grimman till att binda om ett lass bränne, när han inte kunde hitta något rep. - Du får ta ett annat tecken, sa' Mölle-Jinsen, och så tog han hoestolen, och se'n fick han det beskedet: Nu ska du gå åt väster, och du ska gå en mil, innan du frågar efter öket. - Han gjorde, som gubben sagt, och när han kom till Stavaröd, frågade han, om de inte sett något ök. Jo, svarade de: Ett ög har gått i Eskars skog i åtta dar. Och så fick han tag i det.

3003

"Pålen" (Pål Bengtsson hette han egentligen) kallade en gång på ett gille Mölle-Jinsen för trollgubbe: Hårr tror du Gu kan va mä de, som ä en räli trollgubbe? Mölle-Jinsen svarade: Ja ska si de, la du me va i fre; ja har mitt som du har ditt; ella faur du en snöden näsa. Pålen var likväl dum vid honom. Men det skulle han ha låtit bli. Han hade fyra unghästar, som skulle ut på vången; de slet sig lösa från drängarna alla fyra och satte i vägnar mot banan, och där blev de överkörda av tåget. - Nästa gång de träffades, sa Mölle-Jinsen till Pålen: Du sir Gu kan inte va, mä me, men kan han va mä de, när tåged kör över dina ungög. Men Pålen lät sedan den dagen Mölle-Jinsen vara i fred.

3003

En handlande i Nävlinge hade "saunkad" sina pengar för att kunna köpa sina varor i Kristianstad hos grosshandlaren. En natt blev han vid ett gille av med alla sina pengar. Han gick till Mölle-Jinsen för att få hjälp. Jag har lovt mor, sa' Mölle-Jinsen, att inte dras med sånt mer, men jag skall visa dig, hur du skall få fatt på pengarna. Gå på natten ut på kyrkogården och låna ett ben, så skall du få pengarna tillbaka. Men glöm inte att lämna igen det. Och samma natt som handlaren fått hem benet, kommer där en springandes ^{tau honom} mitt i natten i bara skjortan med pengarna i näven. Han hade sprungit en halv mil. Så fick han pengarna igen, men när han skulle gå tillbaka med benet till kyrkogården, mötte han en massa dödingar. Han kände igen dem allesammans, och de gapa åt honom, så att han blev riktigt rädd. Och han sa', att om han en gång till blev av med pengar, om det så var tusen kronor, så inte gick han mer och lånade ben på kyrkogården.

Per Svensson, han, som hade blivit av med järnkilarna, och Mölle-Jinsen satt en gång och söpo. Per bannade prästen Horney, för att han varit för sträng, och sa: Om jag bara hade honom här, skulle jag säga honom synderna till. Prästen var död för många år sedan. Är det allvar? sporde Mölle-Jinsen. Visst är det allvar, sa Per. Mölle-Jinsen frågade honom två gånger till och han sa, att han mente vad han sa. Då steg Mölle-Jinsen upp, gick fram till fönstret och knackade på tutan. Då kom där en fågel flygande och knackade på rutan med näbben och flög bort igen, och Mölle-Jinsen sa, att på natten skulle han få besök av prästen. Per gick hem och lade sig, och rätt som det var kom prästen in till honom och gick fram till sängen. Han såg ut precis som han varit i verkligheten. Men Per Svensson tordes inte säga honom synderna till, som han sagt, att han skulle göra, utan manade bort honom.

3003

Det var en grebba, som tjänade hos Assarsson i Sandåkra mölla. Mölle-Jinsen, som var hans granne, hade en hund och Assarsson en täva¹⁾, och hunden ville naturligtvis kurtisera tävan litet. En gång kom hunden in i Assarssons bryggghus, där grebban stod och bryggde, och tösen tog och öste kokande lut på hunden. Den skrek till och sprang hem, och när Mölle-Jinsen fick se det, ställde han det så, att Elsa (det var grebban) fick alla "varkana" i sin rygg, och hunden blev fri från dem. I vad kraft han gjorde det, vete Gud och jag vet det inte. Hon skrek till och höll ett fastligt alló i bryggghuset, och Assarsson kom springande och frågade, vad som stod på. Hon sade, som det var. Assarsson tyckte, att det var bäst, att hon gav sig i väg till Mölle-Jinsen och erkände vad hon gjort; och det gjorde hon. Mölle-Jinsen hjälpte henne från värken och sa: Du ska veda att hunnarna ha sin nation liksom du har din. Ja ville bara att du skulle känna härr gott hunnen hade fåed ed å den heda luden.

1) hynda

Det var en, som hette Måns Svensson. Han hade varit och gjort ett "vannhjul" till Mölle-Jinsen. Det blev sent på kvällen, innan han kom därifrån, och mörkt var det. Då undrade Mölle-Jinsen, om han kanske skulle skicka en gubbe med och "ljusa" honom. Nej, Måns ville ingen ha. Men hur det nu var, när han var kommen ut, kom där en stor lång gubbe med hög hatt och en lykta med sig och ljuste honom hem. Dagen efter frågade Mölle-Jinsen honom, vad han tyckte om gubben, han skickat med honom. Ja, det var nog bra, tyckte Måns, men jag blev liksom litet mörkrädd för gubben.

Sk. Värker Lövinge
Björnsåker 1931

- 19 - Myr. W. Bengt
Bor. Jan. från - Häylinge
1. 1849

Mölle-Jinsen var barnfödd i Nösååla. Han hade en bror, Spele-
man-Johannesen kallade de en, som de sa' hade lært sig spela av
næcken. - Det var en målare, som hette Emanuel och som också
var speleman. På en fest i Maglö strök han Johannes' stråke med
talg. för att driva med honom. Johannes var litet full; han var
galen till att supå, men spela det kunde han, fast att han var
full. Då han började spela med stråken, som Emanuel stukit talg
på, hördes naturligtvis ingenting. Då sade han tre gånger: Den
som gjort det kan anmäla sig hos mig. Men det var ingen, som an-
målde sig. Då vände han upp och ner på stråken och spelade med
träet, och han spelade så, att han själv inte kunde stanna, utan
de måste ta fiolen från honom. Men han sa', att den som hade gjort
det, skulle få gå som varnagel i hela sitt liv, och det fick
Emanuel målare göra med; hans mor var rätt förmögen, och hon gav
honom pengar, men de gjorde han av med på fylle, och om han fick
en ny kostym, så nog bytte han bort den för att få pengar till
brännvin. Så nog blev han ett varnagel i hela sitt liv.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

En gång hade Speleman-Johannesen varit i Konslahemmanet i Åbarp. Han hade blivit full som vanligt och lade sig att sova i skogen, när han gick hem. När han vaknade, steg han upp och gick till Ljungbrohusen. Men när han kom fram, märkte han, att han hade glömt kvar fiolen på den plats, där han sovit. Han ville ha Sven Sjögren - det var han, som rådde om stället - med sig ut och leta efter den, men Sven tyckte inte, att det var någon idé att leta efter fiolen i den stora skogen, men han gick ändå med. De hade gått en bit, men så stannade Johannes och sa: Nu får vi lyas etter. - Va ä dä å lyas etter? undrade Sven, men när han stod stilla och lyddes, kunde han höra, hur fiolen låg där och spelade. Så hittade Speleman-Johannesen sin fiol.

Speleman-Johannes brukade vid bröllop och andra tillställningar spela Stenbockens marsch före rätterna och efter maten Danskarnas reträtt vid Hälsingborg, och den sista gick djäkla ynkligt.

3003

Prästen Nilsen i Brönnestad hade varit i Röinge och hållit tingsmässa. Men domhavanden anklagade honom för att ha predikat olagligt, och prästen blev satt i bur. Han sade till drängen, som kört för honom, att ta den ena hästen och rida hem och säga frun att ta fram den och den boken på den och den hyllan. Han gjorde så, och sen kunde prästen bevisa, att vad han sagt var lagligt. Sen skulle de köra hem, och prästen sade till drängen: Kör allt vad tygen hålla kan. Vi ha tre liv att rädda. - Rätt som de körde tappade de ena bakhjulet, de satte på det igen, men de tappade det en gång till. De satte på det igen, men det flög av för tredje gången. Då befallde prästen drängen att kasta hjulet i vagnen och sade: Samme herre, som pelat det av, kan bära vagnen. Och så körde de vidare, och Goenisse fick hålla upp axeln. När de kommo till Tormestorpa bro, fingo de syn på en käring, som lagt en glytt på vägen och just skulle kasta en annan ut i vattnet; sedan hade hon tänkt att själv hoppa i. Men prästen hindrade henne och tog dem med sig i vagnen. Det var de tre leven de skulle rädda. När de kommo till hölen i Brönnestad, manade prästen Goenisse ner där; stå där till domedag, sa han. Då svarade Goenisse, att

prästens kropp inte skulle ruttna förrän domedag, men prästen sade, att det brydde han sig inte om, bara själen var i behåll.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003

Varje kväll gick han en tur runt kyrkan. Frun var retfull, men han sade, att liksom han vigte sig med henne, hade han vigte sig med kyrkan. Men frun ville göra honom ett spektakel, och sade till en dräng, att han skulle skrämma prästen. Drängen tog ett stort lakan och klädde sig i, och så rökte han pipa och gick ut, så att han mötte prästen på gatan utanför kyrkan. När prästen fick syn på honom, uppmanade han honom tre gånger att säga, vem han var, men spöket ville inte svara. Då slog han honom i huvudet med en bok, och då erkände drängen, vem han var. Men prästen sade, att nu var det för sent, och så manade han ner honom i jorden. Och sedan den dagen kallade man gatan för drängagatan, och det heter den den dag i dag är.

Prästen Nilsen i Brönnestad hade sagt, att när han var död, skulle han vid varje ny präst där kom till Brönnestad klädas om, och om det inte blev så, skulle det bli oro i prästgården. Och det har det också varit, för de siste prästerna brydde sig inte om det.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3003